

Innst. 251 S

(2011–2012)

Innstilling til Stortinget fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Dokument 8:65 S (2011–2012)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Borghild Tenden og Trine Skei Grande om en forpliktende opptrappingsplan for nye rekrutteringsstillinger i FoU-systemet

Til Stortinget

Sammendrag

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en forpliktende opptrappingsplan for nye rekrutteringsstillinger (stipendiat, post.doc og nærings-ph.d) i FoU-systemet snarest, og senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2013.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tor Bremer, Svein Gjelseth, Stine Renate Håheim, Hadia Tajik, Truls Wickholm og lederen Marianne Aasen, fra Fremskrittspartiet, Mette Hanekamhaug, Tord Lien og Bente Thorsen, fra Høyre, Elisabeth Aspaker, Svein Harberg og Eivind Nævdal-Bolstad, fra Sosialistisk Venstreparti, Mari Lund Arne, fra Senterpartiet, Anne Tingelstad Wøien, fra Kristelig Folkeparti, Dagrun Eriksen, og fra Venstre, Trine Skei Grande, viser til representantforslaget.

Komiteen viser til at det er et stort behov for å sikre rekruttering til forskning og utvikling. Dette er

viktig for å sikre næringslivets fremtidige behov, rekruttering av personale til utdanningsinstitusjonene samt generelt til samfunnets verdiskaping og velferd. Dette kan skje bl.a. gjennom å sørge for et tilstrekkelig antall rekrutteringsstillinger (stipendiat og postdoktor) i FoU-systemet. Uavhengig av den teknologiske utvikling vil alltid den menneskelige ressurs være den viktigste innsatsfaktoren i et velfungerende forsknings- og innovasjonssystem. Behovet for nyrekruttering skyldes både aldersavgang, økt behov for høykompetent arbeidskraft i samfunnet for øvrig og økt forskningsintensitet i næringslivet. I tillegg til et tilstrekkelig antall stipendiatstillinger er det svært viktig å legge til rette for mange nok postdokstillinger slik at doktorgradsstipendiater, etter avlagt doktorgrad, har mulighet til å få en stilling ved en utdannings- eller forskningsinstitusjon i påvente av en fast stilling.

Komiteen mener at det er behov for at arbeidet med å sikre nye rekrutteringsstillinger i FoU-systemet gis prioritet og økt forutsigbarhet. Det har tidligere vært lagt planer for å sikre rekrutteringen til FoU-sektoren, bl.a. opptrappingsplanen for stipendiater i St.meld. nr. 35 (2001–2002) Kvalitetsreformen. Om rekruttering til undervisnings- og forskerstillinger i universitets- og høyskolesektoren. I St.meld. nr. 20 (2004–2005) Vilje til forskning, het det følgende:

«Regjeringen vil prioritere en fortsatt vekst i doktorstipendiatstillinger. Den gjeldende opptrappingsplanen bør fortsatt legges til grunn, selv om vekstmålet for norsk forskning styrkes. Begrunnelsen for dette er både at opptrappingsplanen er vedtatt nokså nylig, og også at det er viktig å legge realistiske vekstmål til grunn for opptrapping av stillingene. I 2007 vil spørsmålet om videreføring og eventuell justering av opptrappingsplanen bli vurdert.»

Komiteen er kjent med at en arbeidsgruppe nedsatt av Kunnskapsdepartementet og Universitets- og høyskolerådet nylig la frem en rapport med tittelen «Etterspørsel og tilbud av stipendiatstillinger i Norge frem mot 2020». I rapporten, som tar for seg en rekke momenter knyttet til forskerrekuttering og -utdanning, anslås det et behov for 340–400 nye stipendiatstillinger pr. år i perioden frem til 2020. Størst behov er forventet innen teknologi- og realfagene. Samtidig slår arbeidsgruppen fast at det er tilnærmet balanse mellom tilbud og etterspørsel innenfor humaniora, samfunnsvitenskap og medisin.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil understreke at ein opptrappingsplan ikkje er eit mål i seg sjølv, men kun eit middel til å auke talet på rekrutteringsstillingar i FoU-systemet.

Fleirtalet meiner det i denne samanhengen er viktig å ha med seg at det er mange faktorar som medverkar til kor mange rekrutteringsstillingar som totalt sett blir tilgjengelege for akademia, næringslivet og offentleg sektor. Det er ikkje berre nye rekrutteringsstillingar direkte over statsbudsjettet som er av interesse i denne samanhengen.

Det er slik i dag at etter innføringa av ph.d.-graden så følgjer institusjonane doktorgradsstudentane tettare opp. Dette vil i neste omgang påverke gjennomstrøyminga og resultere i at fleire fullfører utdanninga.

Vidare vil fleirtalet peike på at satsingar på stipendiatstillingar finansierte i Norges forskningsråd i den siste femårsperioden har auka med heile 500 til om lag 1 800 stillingar i 2010.

Det må også nemnast at til no har ikkje den nye nærings-ph.d.-ordninga resultert i særleg mange avlagde doktorgradar. Men det er all grunn til å meine at i åra som kjem, vil denne ordninga bidra til mange nye doktorgradar innanfor prioriterte område som teknologi og naturvitskap.

I tillegg til dette vil fleirtalet vise til at rapporten frå arbeidsgruppa nedsett av Kunnskapsdepartementet og Universitets- og høyskolerådet peikar på behovet for nye satsingar på stipendiatstillingar innanfor teknologi og naturvitskap.

Fleirtalet vil vise til at løyvingane til forskning og utvikling i perioden 2005–2011 er auka med over 4,5 mrd. kroner. Dette er den reelle veksten etter pris- og indeksregulering. Løyvingane til dette føremålet har dermed hatt ein realvekst på 27 pst. med raudgrøn regjering.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at regjeringen etter

2007 varslet en egen stortingsmelding om forskerrekuttering. I den gjeldende forskningsmeldingen, St.meld. nr. 30 (2008–2009) Klima for forskning, er det imidlertid ingen opptrappingsplan for rekrutteringsstillinger. Dette ble heller ikke fremmet i forbindelse med behandlingen av meldingen, jf. Innst. S. nr. 354 (2008–2009).

Disse medlemmer har notert seg at tall fra Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste, Database for statistikk om høgre utdanning, viser at antallet nye inngåtte doktorgradsavtaler innen historisk-filosofiske fag var 99 søkere i 2011, mens det var 121 nye avtaler i 2007. Dette viser at det er et fallende antall inngåtte avtaler til denne type forskerstillinger. I teknologiske fag var det en enda større nedgang ved at det i 2011 var 171 nye avtaler, mot 237 i 2007. Tallene underbygger behovet for en plan for å styrke rekrutteringen. Det er grunn til å anta at det særlig innenfor teknologiske fag er – og vil være – en betydelig konkurranse fra næringslivet, som bl.a. tilbyr gode lønnsbetingelser.

Disse medlemmer er derfor enige med forslagsstillerne i at det bør skje en opptrapping som sikrer rekrutteringen, særlig til FoU-stillinger innen teknologifagene, men også til FoU-stillinger innen øvrige fag. Opptrappingsplanen bør minimum være i tråd med anbefalingene fra forannevnte arbeidsgruppe og dekke behovet for flere stipendiatstillinger, postdokstillinger og nærings-ph.d.-stillinger.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet vil hen vise til at det ved Fakultetet for ingeniørvitenskap og teknologi ved NTNU i 2010 var hele 1 920 søkere til 40 stipendiatplasser (95 pst. av søkerne var utenlandske).

Ved Fakultet for informasjonsteknologi, matematikk og elektronikkteknikk ved NTNU var det 770 søkere til 35 plasser (79 pst. av søkerne utenlandske). Rapporter fra andre utdanningsinstitusjoner viser samme tendens. Dette viser hvor påkrevet det er med en målrettet innsats for opprettelse av flere rekrutteringsstillinger.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til statsrådets brev 14. mars 2012 til komiteen der hun vil etterstrebe å følge opp rapporten «Etterspørsel etter og tilbud av stipendiatstillinger i Norge frem mot 2020» i arbeidet med statsbudsjett. Disse medlemmer forventer at dette medfører økt satsing på forskning i neste års statsbudsjett, og at regjeringens selvpålagte «hvile-skjær» opphører.

Disse medlemmer merker seg at regjeringen går langt i å skyve ansvaret for rekruttering av stipendiatstillinger over på forskningsmiljøene selv.

Disse medlemmer vil understreke at så lenge basisbevilgningene til UH-sektoren ikke er tilfredsstillende, vil en opptrappingsplan for finansiering av stipendiater være nødvendig.

Disse medlemmer understreker videre at disse partier i sine alternative budsjetter har fremmet forslag om økte bevilgninger til forskning generelt og rekruttering av nye stipendiater spesielt. Disse medlemmer mener at økt satsing på kunnskap er det viktigste Norge kan investere i for å sikre en bærekraftig fremtid for landet vårt, og at en opptrappingsplan for stipendiater er nødvendig for å sikre kunnskapsutvikling i norsk akademia og næringsliv.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en forpliktende opptrappingsplan for nye rekrutteringsstillinger (stipendiat, postdoktor og nærings-ph.d.) i FoU-systemet snarest, og senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2013.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge frem en forpliktende opptrappingsplan for nye rekrutteringsstillinger (stipendiat, postdoktor og nærings-ph.d.) i FoU-systemet snarest, og senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2013.

Komiteens tilråding

Komiteen viser til representantforslaget og råder Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:65 S (2011–2012) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Borghild Tenden og Trine Skei Grande om en forpliktende opptrappingsplan for nye rekrutteringsstillinger i FoU-systemet – vedtas ikke.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 24. april 2012

Marianne Aasen

leder

Tord Lien

ordfører

